

Tytuł

Mity, magia i matematyka

Autor

Sławomir Dziugieł

Dział

Figury płaskie - symetrie i inne przekształcenia geometryczne

Innowacyjne cele edukacyjne

Kształtowanie w uczniach umiejętności identyfikowania zależności i analogii matematycznych w otaczającym świecie.

Czas

2 jednostki lekcyjne

Przebieg

Nauczyciel przeprowadza zajęcia wykorzystując materiały i zadania podzielone na cztery etapy.

Etap 1- tura 1

U podstaw praw rządzących światem znajduje się symetria - autor sentencji: Richard Feynman

Jeden z najważniejszych fizyków XX w., laureat Nagrody Nobla. Uczestniczył w pracach nad konstrukcją amerykańskiej bomby jądrowej oraz w komisji badającej przyczyny katastrofy wahadłowca Challenger.

Interesował się daleką azjatycką krainą – Republiką Tuwy, obecnie wchodzącą w skład Federacji Rosyjskiej. Wszystko rozpoczęło się od oryginalnych znaczków, w kształcie trójkąta, przedstawiających tuwińskich jeźdźców, które silnie oddziaływały na wyobraźnię młodego kolekcjonera.

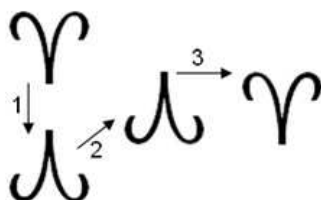
Zadanie 1.

Czy to prawda, że:

- odcinek ma dwie osie symetrii?
- jeśli dwa punkty A i A' są symetryczne względem punktu S, to punkt S jest środkiem odcinka AA'?
- punkt M' symetryczny względem osi OY do punktu M = (-2; 5) ma współrzędne (2; 5)?
- figura złożona z dwóch przystających kół może mieć dokładnie jedną oś symetrii?

Zadanie 2.

Na rysunku symbol znaku zodiaku (baran) został trzykrotnie przekształcony zgodnie ze strzałkami. Podaj właściwą kolejność przekształceń: symetria osiowa, symetria środkowa, przesunięcie równoległe.

Zadanie 3.

Prostokąt przekształcono przez symetrię względem pewnej prostej tak, że pole części wspólnej tego prostokąta i jego obrazu jest równe 1/2 pola tego prostokąta. Określ położenie tej prostej, wykonując odpowiedni rysunek.

Zadanie 4.

Z jednakowych patyczków ułożono figurę (jak na rysunku).

Jak dołożyć jeszcze jeden patyczek, aby otrzymana figura była:

- osiowosymetryczna
- środkowosymetryczna

Wykonaj odpowiednie rysunki.

Etap 2 - tura 2

Człowiek kształtując swoje otoczenie, bardzo często stosuje reguły symetrii. Przykłady takiego zastosowania można znaleźć w architekturze, sztuce użytkowej jak układanie parkietów, kafelków w łazience, itp., ale też w ornamentyce czy krytalografii. Symetria bowiem nie jest tylko pojęciem matematycznym, występuje praktycznie wszędzie i bywa warunkiem stworzenia dzieła idealnego czy po prostu czegoś, co w naszej ocenie uchodzi za ładne.

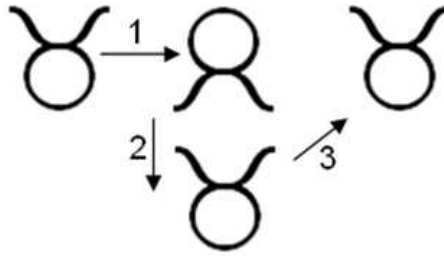
Zadanie 1.

Czy to prawda, że:

- figury przystające są zawsze symetryczne?
- jeśli czworokąt ma boki parami równoległe, to jest figurą środkowosymetryczną?
- punkt T = (-7; 3) należy obrócić względem początku układu współrzędnych o kąt półpełny, aby otrzymać punkt U = (7; -3)?
- figura złożona z dwóch różnych kół może nie mieć osi symetrii?

Zadanie 2.

Na rysunku symbol znaku zodiaku (byk) został trzykrotnie przekształcony zgodnie ze strzałkami. Podaj właściwą kolejność przekształceń: symetria osiowa, symetria środkowa, przesunięcie równoległe.

Zadanie 3.

Prostokąt przekształcono przez symetrię względem punktu leżącego na jego przekątnej w taki sposób, że pole części wspólnej tego prostokąta i jego obrazu jest równe $1/4$ pola tego prostokąta. Określ położenie tego punktu, podając jego odległość od najbliższego wierzchołka prostokąta.

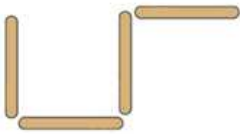
Zadanie 4.

Z jednakowych patyczków ułożono figurę (jak na rysunku).

Jak dołożyć jeszcze jeden patyczek, aby otrzymana figura była:

- osiowosymetryczna
- środkowosymetryczna

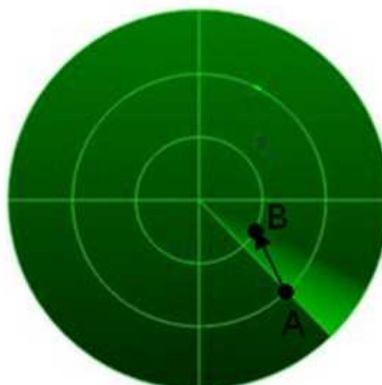
Wykonaj odpowiednie rysunki.

Etap 3- tura 3

Na rysunku poniżej przedstawiono odczyt z radaru. Środek oznacza lokalizację urządzenia, a koncentrycznie ułożone okręgi wyznaczają stałe odległości. Punktami A i B zaznaczono kolejne pozycje samolotu. Na podstawie tych danych możemy stwierdzić jakie było położenie samolotu w punktach A i B, ale nie mamy pewności, czy samolot leciał w linii prostej czy zataczał łuk.

Wyróżniony odcinek, którego końce pokazują zmianę położenia z zaznaczonym kierunkiem, będziemy zapisywać jako wektor $\overrightarrow{AB}$.

Zadanie 1.

Czy to prawda, że:

- jeśli obrócimy punkt o współrzędnych $(3; 0)$ wokół początku układu współrzędnych o kąt 270° przeciwnie do ruchu wskazówek zegara, to otrzymamy punkt o współrzędnych $(0; -3)$?
- punkty $M = (-6; 5)$ i $N = (-6; -5)$ są symetryczne względem osi OX układu współrzędnych?
- figurę, która posiada oś symetrii nazywamy osiowoasymetryczną?
- jeśli narysujemy dowolny trójkąt i trójkąt do niego symetryczny względem symetralnej jednego z boków, to częścią wspólną tych figur będzie trapez?

Zadanie 2.

Przyjrzyj się każdej z poniższych figur i zapisz, ile ma osi symetrii i czy ma środek symetrii?

Zadanie 3.

Wycinek koła o środku S i polu równym pola koła o takim samym promieniu przekształcono symetrycznie względem jego środka. Jakim procentem pola całego koła jest pole danego wycinka koła i figury do niej symetrycznej?

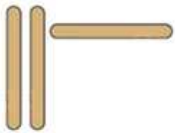
Zadanie 4.

Z jednakowych patyczków ułożono figurę (jak na rysunku).

Jak dołożyć jeszcze jeden patyczek, aby otrzymana figura była:

- osiowosymetryczna
- środkowo symetryczna

Wykonaj odpowiednie rysunki.

Etap 4 - tura 4

Na rycinach poniżej zamieszczono flagę oraz mapę Unii Europejskiej. W drugiej połowie 2011 roku Polska pierwszy raz w swojej historii sprawowała prezydencję Rady Unii Europejskiej, czyli przewodniczyła posiedzeniom Rady oraz reprezentowała ją na arenie międzynarodowej.

Zadanie 1.

Sprawdź, ile osi symetrii ma flaga Unii Europejskiej oraz przypomnij sobie, ile osi symetrii ma flaga Tuwy – republiki autonomicznej Federacji Rosyjskiej?

Zadanie 2.

Kąt ostry przekształcono według punktu leżącego wewnątrz tego kąta. Jaką figurą jest część wspólna obu tych kątów?

Zadanie 3.

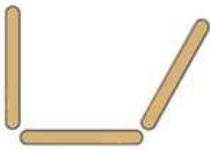
Punkty $M = (a; -5)$ i $N = (3; b + 7)$ są symetryczne względem początku układu współrzędnych. Podaj, jakimi liczbami są a i b .

Zadanie 4.

Z jednakowych patyczków ułożono figurę (jak na rysunku). Jak dołożyć jeszcze dwa patyczki, aby otrzymana figura była:

- osiowo symetryczna
- środkowo symetryczna

Wykonaj odpowiednie rysunki.

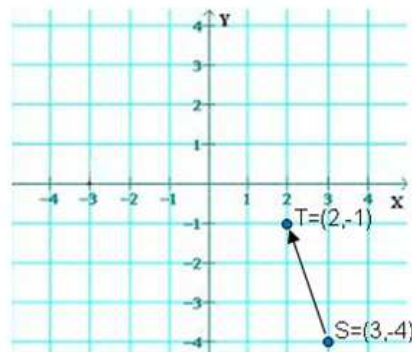
Etap 5 - tura 5

Przesunięcie o wektor.

Zamiast radaru, prześledźmy zmianę położenia samolotu w układzie współrzędnych. Strzałka pokazuje przemieszczanie się samolotu. Zauważmy, jak zmieniają się współrzędne punktów. Pierwsza współrzędna (odcięta) zmniejszyła się o 1, a druga (rzędna) zwiększyła się o 3.

Taką zmianę będziemy wyrażać wektorem $[-1, 3]$. Tak więc ruch samolotu zinterpretujemy w taki sposób:

- położenie początkowe $S = (3, -4)$
- zmiana położenia o wektor $[-1, 3]$
- położenie końcowe $T = (3 + (-1), -4 + 3)$, czyli $T = (2, -1)$

Zadanie 1.

Podaj nowe położenia punktów po ich przesunięciu o wektor $[2, -5]$.

- $A = (3, 8)$
- $B = (0, 3)$
- $C = (0, 0)$
- $D = (-1, -2)$

Zadanie 2.

Odcinek AB o długości 6 cm przekształcono symetrycznie względem punktu S AB , takiego, że $|AS| = 2/3|AB|$, otrzymując odcinek $A'B'$. Podaj długości odcinków AA' i BB' .

Zadanie 3.

Oś Ox jest osią symetrii trójkąta ABC . Podaj współrzędne wierzchołka A , jeżeli $B = (-3, 2)$, $C = (4, 0)$.

Zadanie 4.

Z jednakowych patyczków ułożono figurę (jak na rysunku).

Jak dołożyć jeszcze jeden patyczek, aby otrzymana figura była osiowosymetryczna, a jak dwa patyczki, żeby była środkowosymetryczna?

Wykonaj odpowiednie rysunki.

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

